

Traité secret signé
à Vienne le 19e Jan^{er}

In nomine Sanctissima et Individua

1668 entre l'Emp^{er} —

Leopold en le Roy Louis 14.

Trinitatis. Amen

pour le partage de
la Monarchie d'Esp^{agne}.

Notum sit Universis et Singulis quorum Interest
aut quomodo Libet interesse possit. Postquam
Serenissimus et potentissimus princeps ac Dominus,
Dominus Leopoldus Electus romanorum Imperator
semper augustus, Germaniae, Hungariae, —
Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae &c
Rex, archidux austriacae, Dux Burgundiae &c —
Comes goritiae, et Tirolis &c. aequè ac Ser^{eniss}.
et potentissimus princeps ac Dominus, Dominus
Ludovicus XIII galliarum et Navarrae Rex —
Christianissimus, assidue apud animum suum
Cogitarent quanto id bono Rei christianae —
fieret, si praesens bellum Belgicum, facile
alioquin, vicina quoque Regna sui flamma
Corrupturum, non modo mox sopiretur, sed
omnis praeterea occasio Radix, et fomes —
futuris etiam bellis alimentum praebiturus —
penitus Tolleretur, neque ulli Regum —
Orbis christiani magis convenire, quam —
Majestatibus suis, omni studio, conatuque,
atque adeo Inventissima in id cura Incumbere,

ut sua cuique posteritati a Bellorum malis —
Satis superque praecautum esset, quippe quae —
et mutuo Inter se, et utraque cum serenissimo ac —
potentissimo Domino, Domino Carolo secundo —
Hispaniarum et Indiarum Rege Catholico, et —
Cognitionis et affinitatis Nexu artissime —
Devincantur, quod propterea statuerint, mutuo —
foedere se strictius Iungere, ideoque suis ministris, —
et quidem sacra Caesarea maiestas (titulus) —
Joanni Wicardo, duci Münsterbergensi sacri —
Romani Imperij principi ab Auenperga —
Consiliis Arcanis &c et sacra Regia maiestas —
Christianissima vero (titulus) Jacobo —
Brethela Gremonvilla sacri ordinis —
jerosolimitani equiti ac commendatori, consiliario —
In consiliis status sacra Regiae maiestatis —
Christianissimae, necnon locum Tenenti generali —
in militia galliae, plenam potestatem fecerint —
ad foedus Tractandum, concludendumque, iique —
Ministri Visis, Recognitisque Atque Invicem —
plenipotentiariarum Tabulis commutatis sub —
obligatione Rati, id ipsum foedus sanciverint, —
quod sequentibus articulis explicatis proditur.

10

fit firma constans pax atque amicitia, foedusque

perpetuum Inter Sacram Cæsaream Maiestatem —
eiusque filios, haeredes, Successores, Regna, et —
prouincias ex Vna, et Sacram Regiam Maiestatem
Christianissimam, eiusque filios, haeredes, Successores,
Regna et prouincias, ex altera parte, altera —
alterius Commoda promoueat, auertat Incommoda,
et si quæ (ut humana sunt) Impositurum. —
dissentiones, discordia, et controuersia nascerentur,
ea non nisi Vel iure, Vel amicitia et modo
finiantur: ut omni, armorumque Usu Remoto.

2°

Cum ordines generales foederatarum prouinciarum
Belgij Receperint quamtocius serenissimo —
Hispaniarum Regi Catholico proponere media
Reintegraudæ pacis, nimirum ut serenissimi —
galliarum Regis Christianissimi perpetui Iuris
ac Dominijs fiant, cedanturque sequentia loca.
Cameracum, Cambresii, Ducatus Luxemburgi,
Vel huius loco Burgundia, Vulgo Frauche comte
Dicta, Duacum, ayre, St. omer, Bergh, —
furnes, Atque memorata Maiestas Regia
Christianissima quoque bono pacis in id
Consentiat promittatque, eo casu Reliqua —
omnia proxime Elapso anno occupata. Loca
Vna cum Charles Roy (cuius Tamen munimenta

Exstructa demolienda sunt) restituere, dummodo
Intra totum mensem martium proximum —
Serenuissimus Hispaniarum Rex Catholicus —
propositioni huius decembris annuat, simulque —
pacem Lusitanam de Rege ad Regem tractando —
Amplectatur, Conuentum est, ut sacra Caesarea
Maiestas a die subscripti et Vtriusque Ratificati
huius foederis, ut eiusdem Teneatur apud —
Serenuissimam Hispania Reginam sororem suam
Amantissimam, Velut eiusdem filij Caroli secundi
Hispaniarum Regis Catholici Tutricem et Regentem
Summo studio conatque ad laborare ut
Concessis Nimirum Restitutisque supra dictis —
Locis, pax pristina Inter Cognatos Reges mox
Oenuo sanciat. quod si Vero dicta propositio
paxque Lusitana de Rege ad Regem tractando
Super conditionibus, de quibus Inter partes —
Conuentum est, ab Hispanis Recusetur, —
Incoeptumque Bellum diutius Extrahi, inque
eo occupari contingeret loca, quae Infutura
Haereditatis diuisione ad sacra Caesarea Maiestatis
eiusque filiorum, haereditum et successorum —
portionem, pertinerent, sacra Regia Maiestas
Christianissima, eiusque filij, haeredit, et
Incessores sane Bonaque fide promittunt,
ea loca, Eueniente Casu, sacra Caesarea —

maiestati, eiusque filiis haeredibus et successoribus,
(nullis proventus belli sumptibus Imputandis) —
Prestitueret, Vicissim vero sancitum sit, si ab
Hispano Regimine, Supradictae conditiones Vel
aliae firmiles, iis per ordines generales foederatarum
Prouinciarum Belgij oblatae propositaeque,
Respuerentur, ut sacra Caesarea maiestas, —
eiusque filii haeredes et successores durante hoc
Bello, nullas, neque directe, neque Indirecte,
In Belgio suppetias et auxilia ferant; si vero
Vel a Rege christianissimo, eiusque filiis —
haeredibus et successoribus, Vel a quolibet alio, —
quavis de Causa Extra Belgium In aliis quibuscumque
Regnis et prouinciis, quae Iuris et Ictus Hispaniarum
Regis catholici sunt, Bellum moueatur, ut sacra
Caesarea maiestati, eiusque filiis, haeredibus,
et successoribus, Integram atque liberam sit
qualibet eo, id est in iis prouinciis et Regnis —
Extra Belgium sitis auxilia dare, quodque —
propterea nulla Ratione praesens hocce foedus —
haereditatis diuidentae, Infractum Infirmatumque
sit, sed In suo nihilominus Robore et firmitate
esse et permanere Intelligatur, quin Imo si talia
Extra Belgium auxilia ferendo Inter sacram
Caesaream et sacram quoque Regiam maiestatem
Christianissimam, eiusque filios, haeredes, et —

Successores ad arma Veniretur, neque propterea
etiam sacra Caesarea maiestati In gallias, —
iisque Incorporatas provincias, neque sacra —
Regia maiestati Christianissima In Regna et
provincias sacra Caesarea maiestatis haereditaria,
neque per se, neque per alios arma inferre
ullo modo concessum, permissumque sit.

3.

et si maiestatibus suis vel sola cogitatione,
nec dum Re ipsa, nihil In vita acerbius —
Tristiusque evenire posset, quam si serenissimus
Hispaniarum Rex Catholicus, Consanguineus,
Cognatus et affinis Vtrique amantissimus, sine
Liberis ex legitimo matrimonio natis Immature
decederet, suisque precibus divinam Bonitatem
Enixe Rogaturae sint ne id eveniat, quia
Tamen In Humanis omnia fluxa et caduca, —
et maiestatibus suis praecipue Incumbat, malis
Inde nasituris quoad fieri potest et Tempestive
mederi, idque efficere, ne novi Belli Incendia,
quae ex tanta haereditatis additione Controversa,
facile orirentur, Charissimam Cuique potestatem
Agriculturae Comprehendant, propterea Re diu
multumque Deliberata, perpensaque Europa
statu, Bonoque Rei Christianae, necessarium
quidem aliquod, Nullum Vero Convenientius,

ipsoque fine optimo Excusatus, Remedium —
Inuentum est, quam si jam nunc in supradictum
et nunquam satis dolum casum moris —
Eventuali, fieret hereditatis diuisio; Itaque
Implorato Imprimis diuino auxilio, conuentum
Est, ut si sacra Caesaream maiestatem, eiusque
filios, haeredes et successores, et suam quoque
maiestatem Christianissimam, eiusque filios,
haeredes et successores sermo Carolo secundo —
Hispaniarum Regi Catholico sine liberis ex —
Legitimo matrimonio natis decedenti, superstitibus
esse contingeret, totius hereditatis Monarchiae
Hispanicae diuisio sit, fiat, valeatque, Tunc eo
Casu Eueniente, modo sequenti.

Nempe sacra Caesarea maiestati, eiusque —
filiis haeredibus et successoribus cedat obtingatque
pro hereditatis portione. Regna Hispaniae
(Exceptis Excipiendis iis de quibus mox infra —
Explicatius dicetur) Indiae occidentales, —
Ducatus mediolanensis, atque eo pertinens,
ius subinfendandi ducatum Sienae, finalium,
portus vocatus longoni, herculis, orbitelli, et
qui portus iuris Hispanici in Littore Tygusci —
maris, (sive vulgo Mare di Toscana dictum)
Usque ad Regni Neapolitani Confinium, siue

Territorium Intjacent, Sardinia Insula,
Insula Canaria, Insula Balares, Vulgo —
Maiorica, minorica iuxta dicta.

Sacra Regia maiestati Christianissimas vero,
eiusque filius, haeredibus, et successoribus, cedat,
obligatque pro haereditatis sua portione,
Belgium Totum quod Hispani possident, sub quo
Etiam comprehenditur Burgundia francae comit
Orta. Insula philippinae orientales, Regnum
Navarrae cum iis pertinentiis quae hodie pro
Talibus habentur, Roses cum pertinentiis —
suis, loca In littoribus affrica sita, Regnum
Neapolitanum et Siciliae cum suis pertinentiis,
et Insulis adiacentibus quae hodie eo pertinent,
sub istis vero non Censeantur, portus vocatus —
Longon, Rerculis, orbello et loca et portus —
ditionis hispanicae, qui a finatio ad territorium
et Confinium usque Regni neapolitani —
Intjacent, sed maneat ut supra ad —
portionem Caesaream, et quia etiam ad —
possessionem eiusdem Regni neapolitani et
Siciliae obtinendam, Investitura summorum
pontificum necessaria est, pars istaque suo
Tempore decenter Indefinenterque Instabit
apud suam Sanctitatem Tempore Eminentis —
Casus existendum, ut eam quoties opus fuerit

de more Impertiarum. /
4.º

Si Vero contingeret ut alter utri parti In adeunda
hereditatis sua portione difficultas oriretur, atque
Alterius ope Indigeret, statuitur ut pars altera —
alteri Vbi et quandocumque opus fuerit, terra,
marique ad possessionem hereditatis obtinendam —
Reciproca auxilia Requirenti, Consilio, opere,
Viribus, armis, classibus, Iustodenique Exercitu,
presto sit, succurratque, sic tamen ut Belli —
Sumptus, nulla ratione et prebextu parti Requirenti
Imputentur, sed eos, pars auxilia ferens, faciat,
et pro Requirentis voluntate, cum eodem milite,
Classibus, aut Exercitu, non attentis quibuscumque
prætextibus mora, mox Ithum In ditiones proprias
Recedat.

5.º

Statutum Insuper est, ut neutri partium Contra —
hoc foedus liceat allegare, valeantque illæ —
Exceptiones juris Vel facti, quæ hodie sunt, Vel
Umquam esse excogitariue possunt, sed id cum
omnibus suis clausulis et articulis firmum —
constansque et Inviolabile sit et ~~per~~ maneat,
Usque donec serenissimus hispaniarum Rex —

Catholicus (quod maiestatis suae Unice. Exoptam)
prima prole auctus fuerit, et ad sex Insuper annos
a natiuitate prolis Computandos, ita Ut Exactis.
his sex annis foedus hoc ipso facto Expiret et partes —
obstrictae sint sua quaelibet Instrumenta foederis, —
Ratificationis, et plenipotentiæ Recipere tanquam
Numquam quidquam actum fuisset: Licitum —
Tamen sit partibus de extensione foederis, —
Durantibus his sex annis, porro agere et conuenire.

60.

Intra mensem a die Subscriptionis huius Instrumenti
Computandum, Teneantur partes, suas sibi omnino
In obliqua forma conceptas Ratificationes, pro se,
Uxore, filiis, haeredibus et successoribus, et quidem
sacra Regia maiestas Christianissima sub —
Sigillo minori munitas, sua tamen propria —
manu subscriptas et omnes, pro tempore, —
Solemnitatum solitarum defectus, supplente,
Exhibere, Vbi Vero casus Supradictus mortis —
Euenerit, Indèque necessum erit, originalia —
Instrumenta mutuo Commutare, tum Insuper,
et sacra Maiestas Caesarica, eiusque filij haeredes —
et successores, itidem et sacra Regia maiestas —
Christianissima, eiusque filij haeredes et
successores, Teneantur pro se, Uxore, filiis, —

hæredibus et successoribus omnium maxime —
solemnem Ratificationem pariter ac Renuntiationem,
super portione sibi mutuo cessa et attributa, ea
forma et clausulis, quæ In curia, Regnoque
Vtriusque Validissima esse iudicantur, præter
supra dictas sibi Inuicem Extradere.

7.º

Pro maiori quoque secreto Tanti negotij sancitum
est, ut partis Vtriusque Instrumenta originalia,
Ratificationes, Vna cum plenipotentiary Tabulis,
In vnum fasciculum conuolutas, sigillisque d. —
principis ab Aversperg et Domini equitis a. —
Gremouilla obseratum Includantur, isque —
fasciculus, apud Dominum magnum Reburia —
Ducem deponendus Curetur, sic tamen ut —
Reverentia sua a Maiestatibus suis per Vtriusque
Ministros ad id plenipotentia Idonea Instructos,
Vna Requisita Vtrique et maiestati Cæsareas —
et sacra Regia Christianissima Litteras —
Reversales Binas eiusdem Exempli prius —
Extradat, quibus pro se, filiis, hæredibus, et
successoribus suis depositionis fidem, custodiam,
secretamque sanctè et In Verbo principis —
promittat, quodque dictum fasciculum —

Depositum, nulli partium seorsim, sed Vtrisque
simul et semel Vbi et quoties ab ambabus partibus
Vnā, Requirebatur fideliter, omniq[ue] graue obmissa,
Reddet illas: partes Vero ipsae Intra sex septimanas
a die supra dictae mortis Computandas, Teneantur
dicti fasciculi Restitutionem petere, et Instrumenta
In eo contenta Commutare, Indeque altera —
alterius Executionem Vbi opus fuerit et
quemadmodum supra articulo quarto plenius
memoratum est, omnino promouere.

8.

Iancitum quoque sit ut nulli partium —
quacumque de causa aut pretextu Interea
sit permissum cum quocumque Rege, —
principe aut Republica, Vllum foedus aut
pactum ferre, quod huic foederi directè vel
Indirectè In quolibet sui articulo Vel Clausula,
Repugnet, et si quod simile Casu, Vel quavis —
alia de causa Iniretur, id pro ea qua. —
aduersatur parte, pro Irrito Nullogue —
habeatur, licitum Tamen sit partibus Extra
Belgium Belligerantibus pro eo sibi Bello socios —
pro Voluntate per foedera aspicere, In suo —

Tamen Interim Vigore manentibus Instrumento
paci Monasterij Westphalorum concluso, illoque
altero ad pyreneos a cognatis duobus Regibus -
Inito, Iuratoque.

9°

Ceterum Cum orbis totius Christiani, maxime
vero et sacra Caesarea et Regia sua maiestatis -
Christianissimae, eorumque filiorum, haeredum,
et successorum, Regnorum et provinciarum -
Intersit, foedus hocce perpetuum atque -
Inviolabile esse, atque eueniente Casu In -
Executionem effectumque deduci, sua quoque
Maiestatis nihil quieti publicae Conuenientius -
Exigant, quam id omnibus suis Clausulis -
Sanctissime seruari, neque umquam committere,
Ut sua, suorumque filiorum, haeredum ac -
successorum In eo execuendo, partes -
desiderentur. attamen pro maiori securitate
atque adeo abundante Cautela huiusce foederis,
sanctum sit, ut mox a Reseratis commutatisque
Instrumentis originalibus a sacra Caesarea -
et sacra Regia maiestate Christianissima,
eorumque filiis, haeredibus, et successoribus una
et simul cum fide-jussoribus, siue ut vocant

garantia praestanda, decernitur Requiverunt
Summusque pontifex Imprimis, dein serenissimi
et potentissimi Reges Angliae, Suetiae, Daniae, —
Electores et principes Imperij, Respublica Veneta,
Dux Sabaudiae, magnus Dux florentiae, —
helvetiae Respublica, et genova, atque ordines
generales foederatarum provinciarum Belgij,
et si qui alij pro eo Imperio partibus —
I'destbuntur Idonei. In quorum omnium et
singulorum fidei, maiusque Robur, nos duo —
ui plenipotentiae nostrae Instrumentum hocce —
manibus sigillisque nostris propriis subscripsimus,
et munivimus. Datum Viennae die 19 Januarij
anno 1668

Joannes Nicolaus Dux
Münsterbergensis princeps.
ab Auerberg

Le Chevalier
de Gremonville.

